

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради
протокол № __/____
від __.__.20__ р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор ХНАДУ
_____ Туренко А.М.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ
НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ**

Розглянуто та рекомендовано
методичною радою ХНАДУ
(протокол від __.__.20__ р. № __)

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення про організацію вибору навчальних дисциплін варіативної складової навчальних планів (надалі - Положення) розроблено відповідно до ст.62 Закону України «Про вищу освіту» та визначає процедуру вільного вибору навчальних дисциплін варіативної частини навчального плану у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті (надалі - Університет).

1.2. Метою даного Положення є створення умов для реалізації здобувачами права бути повноцінними учасниками освітнього процесу. Здобувачі матимуть змогу доповнювати основну спеціальність окремими навчальними дисциплінами для підвищення своєї ерудиції шляхом вільного вибору навчальних дисциплін.

1.3 Можливість вільного вибору навчальних дисциплін із різних факультетів та кафедр є ефективним інструментом міждисциплінарності. Навчання у змішаних групах дозволить здобувачам отримати неформальний досвід від здобувачів інших спеціальностей; викладачі вибіркового навчальних дисциплін працюватимуть із більш умотивованими здобувачами, а сам Університет стане більш привабливим для абітурієнтів.

1.4 Кінцеві компетентності, якими зможе оволодіти здобувач за рахунок гнучкості навчальних планів, краще відповідатимуть потребам ринку праці.

2. ПОРЯДОК ПОДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ТА ФОРМУВАННЯ БАЗИ ЦИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Окремі викладачі кафедр подають на обговорення кафедри вибіркові навчальні дисципліни, що пропонуються здобувачам до вивчення, та анотацію до них: доступну та зрозумілу інформацію про вибіркового курс.

2.2. Кафедра попередньо надає пропозиції щодо всієї множини навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів, яку її викладачі читатимуть у наступному навчальному році, до навчального відділу Університету.

Необхідно подати такі дані:

- назва кафедри;
- назва навчальної дисципліни;
- загальна кількість годин;
- короткий опис (анотація);
- web-посилання до опису навчальної дисципліни на сайті кафедри та інше.

2.3. Кафедра може подати необмежену кількість навчальних дисциплін, чи не подати жодної. Одну і ту ж навчальну дисципліну може подати

декілька викладачів. У такому випадку здобувачі вибиратимуть не тільки навчальну дисципліну, а й викладача. Назва навчальної дисципліни може не співпадати із жодною назвою навчальної дисципліни у навчальному плані.

2.4. Разом із вибірковими дисциплінами подається інформація про викладача, що забезпечуватиме викладання навчальної дисципліни вільного вибору здобувача.

Викладач повинен відповідати кадровим вимогам щодо забезпечення впровадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти (згідно п. 30 Ліцензійних умов повадження освітньої діяльності, затверджених постановою КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187).

3. ВИМОГИ ЩОДО ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Вибіркова навчальна дисципліна може бути відокремлена від структурно-логічної схеми навчального плану і повинна мати завершений характер для забезпечення її доступності здобувачами інших (не споріднених) спеціальностей чи галузей знань.

3.2. Загальний обсяг вибіркових дисциплін згідно Закону України «Про вищу освіту» повинен складати не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС.

3.3 Певну частку вибіркових навчальних дисциплін для здобувача мають становити вибіркові навчальні дисципліни із числа професійно-орієнтованих для визначеної спеціальності, а інша частина залишається на вільний вибір здобувача, який може обирати будь-які навчальні дисципліни з інших спеціальностей та галузей знань.

3.4. Обсяг навчальної дисципліни для вільного вибору здобувачами повинен бути уніфікованим: 3 кредити, аудиторних занять – 30 годин, кількість лекційних, практичних, семінарських та інших занять викладач визначає самостійно; дисципліна є односеместровою та закінчується заліком.

3.5. Вибіркова навчальна дисципліна повинна мати повне навчально-методичне забезпечення відповідно до структури навчально-методичного комплексу.

4. ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

4.1. *Для здобувачів освітнього ступеня бакалавр.*

4.1.1. Здобувачу надається право обирати навчальні дисципліни протягом 3-8 семестрів загальним обсягом по 35 кредитів:

- спецкурсу за вільним вибором студента (3-8 семестр) загальним обсягом 18 кредитів із розрахунку 3 кредити на один семестр;

- спецкурсу за спеціалізацією (5-8 семестр), що визначається профільною методичною комісією, загальним обсягом 17 кредитів із розрахунку: у 5 семестрі - 4 кредити, у 6 семестрі - 5 кредитів, та у 7 і 8 семестрах по 4 кредити.

4.2. *Для здобувачів освітнього ступеня магістр та доктор філософії.*

4.2.1. Здобувачу надається право обирати дві навчальні дисципліни у 1 семестрі щодо їх вивчення у 1 та 2 семестрах. Обсяг дисциплін по 3 кредити, усього 6 кредитів.

4.3. Здобувачі починають вибір двох навчальних дисциплін вільного вибору у кінці 2 семестру для їх вивчення у 3 та 4 семестрах; наступний вибір двох навчальних дисциплін відбувається у кінці 4 семестру для їх вивчення у 5 та 6 семестрах і т.д.

4.4. Форма вибору навчальних дисциплін передбачає ознайомлення здобувачів із переліком вибіркових дисциплін на навчальний рік, що знаходиться у загально університетському довіднику вибіркових навчальних дисциплін. У цьому довіднику подається детальна інформація про кожну із дисциплін та викладача, який забезпечує її викладання. Навчальні дисципліни за вільним вибором для бакалаврів подаються окремим блоком від навчальних дисциплін за вибором для магістрів та для докторів філософії.

4.5. В Університеті кожного року, як окремі викладачі, так і окремі кафедри (чи групи викладачів, групи кафедр), офіційно презентуватимуть вибіркові навчальні дисципліни, після чого здобувачі зможуть на них записатися.

Також, консультацію щодо критеріїв та особливостей вибору навчальних дисциплін вільного вибору для здобувачів, особливо першого курсу, надають куратори та викладачі, які читають дисципліни «Вступ до фаху» або «Вступ до спеціальності», та викладачі випускових кафедр.

4.6. Графік навчального процесу повинен враховувати час для реєстрації на вибіркові дисципліни, складання індивідуального навчального плану здобувача та корегування робочих навчальних планів.

4.7. Упродовж визначеного періоду здобувачі вибирають навчальну дисципліну із запропонованих і, таким чином, формуються збірні групи. Групи, до яких здобувачі подали заявки менше ніж 8-12 осіб, розформовуються і здобувачам пропонується вибрати інші дисципліни; відбувається корегування списків здобувачів. Ті навчальні дисципліни, на які студенти подали незначну кількість заяв (менше 12-ти осіб), вважаються такими, що не відбулись, та вилучаються із списку на даний навчальний рік, а здобувач може обрати ту дисципліну, де є або може з'явитися достатня кількість здобувачів.

4.8. Про початок вибору навчальних дисциплін здобувачів сповіщають через корпоративну електронну пошту, університетський web-сайт, дошки оголошень біля деканатів, через органи студентського самоврядування, кураторів чи інші засоби комунікації.

4.9. Всі навчальні дисципліни нормативного блоку та блоку за вибором ЗВО є обов'язковими до вивчення здобувачами в терміни та за обсягами згідно із навчальними планами підготовки фахівців.

4.10. Навчання здійснюється на основі індивідуального планування. Кожен здобувач на підставі індивідуального навчального плану підготовки фахівця відповідної спеціальності формує свій індивідуальний план вивчення навчальних дисциплін, включаючи до нього нормативні та вибіркові

навчальні дисципліни. Нормативні дисципліни, при цьому, включаються автоматично згідно із навчальним планом.

5. ОПРАЦЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАПISУ

5.1. Опрацюванням результатів запису щодо вивчення навчальних дисциплін за вільним вибором здобувача займаються відповідальні особи деканатів та навчального відділу. Вся інформація щодо здобувачів, які зареєструвалися, та навчальних дисциплін, що були вибрані, надходить до цієї посадової особи деканату і потім передається до навчального відділу. За допомогою відповідних фільтрів отримана інформація сортується та формуються списки здобувачів за вибраними дисциплінами, факультетами, кафедрами та ін. Інформація щодо формування списків є доступною та відкритою.

5.2. Основним фактором формування списків здобувачів є дисципліна/викладач. Належність викладача, закріпленого за дисципліною до відповідної кафедри, є визначальним у вирішенні питання, до якого деканату буде належати новостворена збірна група, яка буде вивчати відповідну навчальну дисципліну.

Надалі списки в автоматизованому електронному вигляді розсилаються на кафедри, де читаються вибрані навчальні дисципліни. Після цього проводиться корегування навчального навантаження. Тижневе навантаження повинно відповідати нормативним документам.

5.3. Усі списки здобувачів також розсилаються у всі деканати факультетів, адже вони можуть включати до складу групи здобувачів із різних факультетів за спеціальностями.

5.4. Вибрані навчальні дисципліни заносяться до загальноуніверситетського розкладу, є обов'язковими до вивчення та не підлягають зміні.

5.5. Формування розрахунків обсягу навчальної роботи, планового навчального навантаження викладачів здійснює навчальний відділ, корегування штатного розпису кафедр здійснюється планово-фінансовим відділом.